Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (åttonde avdelningen)

den 8 maj 2025*

”Begäran om förhandsavgörande – Konsumentskydd – Konsumentkreditavtal – Direktiv 93/13/EEG – Oskäliga avtalsvillkor i konsumentavtal – Artikel 3.1 – Avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning – Domstolsprövning – Avsaknad av nationell lagstiftning som reglerar avtalsvillkoret om uppsägning till förtida betalning – Kriterier för att bedöma huruvida villkoret är oskäligt”

I de förenade målen C-6/24 och C-231/24,

angående två beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Juzgado de Primera Instancia no 8 de La Coruña (Förstainstansdomstolen nr 8 i La Coruña, Spanien), av den 19 december 2023 respektive den 26 februari 2024 som inkom till domstolen den 4 januari respektive den 26 mars 2024, i målen

Abanca Corporación Bancaria SA

mot

WE (C-6/24),

VX (C-231/24),

meddelar

DOMSTOLEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden S. Rodin (referent) samt domarna N. Piçarra och N. Fenger,

generaladvokat: D. Spielmann,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Abanca Corporación Bancaria SA, genom M.Á. Cepero Aránguez, J.M. Martínez Gimeno och C. Vendrell Cervantes, abogados,

* Rättegångsspråk: spanska.

– Spaniens regering, genom P. Pérez Zapico, i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom I. Galindo Martín och P. Kienapfel, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 3.1 och artikel 7 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 1993, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169).

2 Respektive begäran har framställts i mål mellan, å ena sidan, Abanca Corporación Bancaria SA, en bank bildad enligt spansk rätt, och, å andra sidan, två konsumenter, WE, i mål C-6/24, och VX, i mål C-231/24, angående ett påstått oskäligt avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning i personliga låneavtal som ingåtts mellan dessa parter.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 Artikel 3.1 i direktiv 93/13 har följande lydelse:

”Ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling skall anses vara oskäligt om det i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten.”

4 I artikel 4 i det direktivet föreskrivs följande:

”1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 skall frågan om ett avtalsvillkor är oskäligt bedömas med beaktande av vilken typ av varor eller tjänster som avtalet avser och med hänsyn tagen, vid tiden för avtalets ingående, till alla omständigheter i samband med att avtalet ingicks samt till alla övriga villkor i avtalet eller något annat avtal som det är beroende av.

2. Bedömningen av avtalsvillkors oskälighet skall inte avse vare sig beskrivningen av avtalets huvudföremål eller förhållandet mellan pris och ersättning, å ena sidan, och sålda tjänster eller varor, å andra sidan; detta gäller i den mån dessa villkor är klart och begripligt formulerade.”

5 Artikel 7.1 i samma direktiv har följande lydelse:

”Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.”

Spansk rätt

6 I artikel 693.2 i ley 1/2000 de enjuiciamiento civil (civilprocesslagen 1/2000) av den 7 januari 2000 (BOE nr 7 av den 8 januari 2000, s. 575), i dess lydelse enligt ley 42/2015 de reforma de la ley 1/2000 (lag 42/2015 om ändring av lag 1/2000) av den 5 oktober 2015 (BOE nr 239 av den 6 oktober 2015) om förtida betalning av fordringar som är föremål för delbetalning, föreskrivs följande:

”Det totala belopp som ska betalas för kapitalbeloppet jämte ränta får krävas enligt de villkor som överenskommits i låneavtalet och som är inskrivet i motsvarande register. När det rör sig om ett lån eller en kredit som tecknats av en fysisk person och för vilket säkerhet ställts genom panträtt i bostadsfastigheter eller genom hypotek som avser förvärv av en bostadsfastighet, ska bestämmelserna i artikel 24 i lag 5/2019, som reglerar fastighetskreditavtal, och, i förekommande fall, artikel 129a i hypotekslagen, tillämpas.”

7 Artikel 24 i ley 5/2019 reguladora de los contratos de credito inmobiliario (lag 5/2019 om fastighetskreditavtal) av den 15 mars 2019 (BOE nr 65 av den 16 mars 2019) har följande lydelse:

”1. I låneavtal där låntagaren, borgensmannen eller den person som ställer garanti är en fysisk person och för vilka lån säkerhet ställts i form av hypotek eller annan panträtt i bostadsfastigheter eller som avser förvärv eller bibehållande av äganderätt till mark eller bostadsfastigheter som har uppförts eller som ska uppföras, ska låntagaren förlora rätten att göra gällande den avtalade fristen och förtida betalning av avtalet ska ske när följande kumulativa villkor är uppfyllda:

a) Låntagaren är försenad med betalningen av en del av lånebeloppet eller räntan.

b) De förfallna och obetalda månatliga avbetalningarna motsvarar minst något av följande:
   i. Tre procent av det beviljade kapitalbeloppet, om förseningen inträffar under den första hälften av lånets löptid. Detta villkor ska anses vara uppfyllt när de förfallna och obetalda månatliga avbetalningarna motsvarar tolv uteblivna månatliga avbetalningar eller så många uteblivna månatliga avbetalningar att det innebär att gäldenären har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter under en period som motsvarar minst tolv månader.
   ii. Sju procent av det beviljade kapitalbeloppet, om förseningen inträffar under den andra hälften av lånets löptid. Detta villkor ska anses vara uppfyllt när de förfallna och obetalda månatliga avbetalningarna motsvarar 15 uteblivna månatliga avbetalningar eller så många uteblivna månatliga avbetalningar att det innebär att gäldenären har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter under en period som motsvarar minst 15 månader.

c) Långivaren har anmodat låntagaren att betala och har därvid gett låntagaren en frist på minst en månad för att fullgöra avtalet och underrättat låntagaren om att återbetalning av hela lånebeloppet annars kommer att krävas.

2. Undantag från bestämmelserna i denna artikel får inte göras genom avtal med motsatt innebörd.”

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

8 Den 5 juli respektive den 15 september 2022 ingick WE respektive VX ett personligt låneavtal med Abanca Corporación Bancaria till ett belopp om 10 600 euro som skulle återbetalas under fem år för det förstnämnda låneavtalet och ett belopp om 6 000 euro som skulle återbetalas under åtta år för det andra låneavtalet.

9 Enligt villkor nr 13 i de allmänna villkoren i dessa låneavtal (nedan kallat det omtvistade villkoret) kan banken säga upp låneavtalet i förtid, vilket medför att de förfallna beloppen omedelbart kan återkrävas, i fall av utebliven betalning.

10 I det omtvistade villkoret anges att utebliven betalning ska anses föreligga när tre kumulativa villkor är uppfyllda. För det första ska låntagaren vara skyldig att betala tillbaka en del av det lånade kapitalet eller räntan. För det andra ska de förfallna och obetalda månatliga avbetalningarna uppgå till minst 3 procent av det lånade kapitalbeloppet om betalningsförsummelsen inträffar under den första hälften av lånets löptid, eller till minst 7 procent av det lånade kapitalbeloppet om betalningsförsummelsen inträffar under den andra hälften av lånets löptid. För det tredje ska långivaren ha anmodat låntagaren att betala de förfallna beloppen inom en månad.

11 Efter att ha sagt upp lånet i förtid i enlighet med det omtvistade villkoret, ingav Abanca Corporación Bancaria två ansökningar om betalningsföreläggande till Juzgado de Primera Instancia nr 8 de La Coruña (Förstainstansdomstol nr 8 i La Coruña, Spanien), som är hänskjutande domstol i målet vid EU-domstolen, mot WE och VX.

12 Den hänskjutande domstolen har uttryckt tvivel om huruvida det omtvistade villkoret är förenligt med direktiv 93/13 mot bakgrund av domen av den 14 mars 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 73) och domen av den 26 januari 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60, punkterna 66 och 67). I de domarna slog EU-domstolen fast att bland de omständigheter som kan beaktas vid bedömningen av huruvida ett sådant villkor är oskäligt återfinns den att det i den nationella lagstiftningen föreskrivs möjligheter för konsumenten att undvika att lånet förfaller till förtida betalning eller att avhjälpa följderna därav, vilket inte är fallet i spansk rätt vad gäller personliga låneavtal, såsom de som är aktuella i det nationella målet. Det omtvistade villkoret i dessa avtal ger emellertid låntagaren denna möjlighet, i likhet med vad som föreskrivs i den nationella lagstiftning som är tillämplig på avtal om hypotekslån. Den hänskjutande domstolen vill dessutom få klarhet i huruvida en frist på en månad för att betala det utestående lånebeloppet, såsom den som fastställs i detta villkor, är tillräcklig för att konsumenten faktiskt ska kunna undvika att lånet förfaller till förtida betalning eller avhjälpa följderna därav.

13 Mot denna bakgrund beslutade Juzgado de Primera Instancia no 8 de La Coruña (Förstainstansdomstol nr 8 i La Coruña) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1) Är ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning som ger en möjlighet att undvika eller avhjälpa följderna av att lånet förfallet till förtida betalning inom en viss tidsfrist förenligt med artikel 3.1 och artikel 7 i [direktiv 93/13], eller krävs det att en sådan möjlighet regleras särskilt i en bestämmelse i nationell rätt?

2) Om svaret på den föregående frågan är jakande, vilken tidsfrist är då rimlig?”

14 Domstolens ordförande beslutade den 26 april 2024 att förena målen C-6/24 och C-231/24 beträffande det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

15 Domstolen erinrar inledningsvis om att det av fast rättspraxis framgår att det enligt det förfarande för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som införts genom artikel 267 FEUF ankommer på EU-domstolen att ge den nationella domstolen ett användbart svar, som gör det möjligt för den domstolen att avgöra det mål som den ska pröva. I detta syfte kan EU-domstolen behöva omformulera de frågor som hänskjutits (dom av den 7 november 2024, ERB New Europe Funding II, C-178/23, EU:C:2024:943, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

16 EU-domstolen preciserar i detta hänseende att den hänskjutande domstolen i de nationella målen ex officio har prövat huruvida det omtvistade villkor som ligger till grund för ansökningarna om betalningsföreläggande som denna domstol har att pröva är oskäliga. Den hänskjutande domstolen vill inte få klarhet i huruvida det finns rättsmedel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor, mot bakgrund av artikel 7 i direktiv 93/13, utan i själva kvalificeringen av dessa villkor som oskäliga, i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 93/13.

17 För att den hänskjutande domstolen ska kunna ges ett användbart svar ska den således anses ha ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att det vid bedömningen av huruvida ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning i ett personligt låneavtal är oskäligt kan tas hänsyn till att detta villkor gör det möjligt för konsumenten att undvika att lånet förfaller till förtida betalning eller att avhjälpa följderna därav, eller om det krävs att denna möjlighet föreskrivs i en bestämmelse i nationell rätt som är specifikt tillämplig på personliga låneavtal.

18 I syfte att besvara denna fråga erinrar domstolen om den fasta rättspraxis som innebär att det skyddssystem som införts genom direktiv 93/13 grundar sig på tanken att konsumenten intar en underlägsen ställning i förhållande till näringsidkaren i fråga om såväl förhandlingsförmåga som informationsnivå (dom av den 18 januari 2024, Getin Noble Bank m.fl. (Prövning ex officio av huruvida avtalsvillkor är oskäliga), C-531/22, EU:C:2024:58, punkt 63).

19 Enligt artikel 3.1 i det direktivet ska ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling anses vara oskäligt om det i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten. Ett sådant oskäligt villkor är enligt artikel 6.1 i direktivet inte bindande för konsumenten.

20 I detta sammanhang ska det noteras att för att kunna tillförsäkra den höga konsumentskyddsnivå som följer av artikel 38 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna är de nationella domstolarna skyldiga att, så snart som de har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga i detta hänseende, ex officio bedöma huruvida ett avtalsvillkor, på vilket direktiv 93/13 är tillämpligt, är oskäligt och därigenom undanröja obalansen mellan konsumenten och näringsidkaren. Artikel 3.1 och artikel 4.1 i direktiv 93/13, tagna gemensamt, innehåller i detta avseende allmänna kriterier som gör det

möjligt för den nationella domstolen att bedöma huruvida avtalsvillkor som omfattas av direktivets bestämmelser är oskäliga (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 november 2023, Všeobecná úverová banka, C-598/21, EU:C:2023:845, punkterna 74 och 75).

21 Hänvisningen i artikel 3.1 i direktiv 93/13 till begreppen ”god sed” och ”betydande obalans” i avtalsparternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten anger endast på ett abstrakt sätt vad som gör ett avtalsvillkor oskäligt när detta inte har varit föremål för individuell förhandling (dom av den 9 november 2023, Všeobecná úverová banka, C-598/21, EU:C:2023:845, punkt 76).

22 När det gäller frågan under vilka förhållanden en betydande obalans uppkommer ”i strid med kravet på god sed”, kan det konstateras, mot bakgrund av sextonde skälet i direktiv 93/13, att den nationella domstolen vid denna bedömning ska pröva huruvida en gentemot konsumenten lojalt och rättvist handlande näringsidkare rimligen kunde utgå från att konsumenten skulle godta ett sådant avtalsvillkor efter en individuell avtalsförhandling (dom av den 9 november 2023, Všeobecná úverová banka, C-598/21, EU:C:2023:845, punkt 78).

23 I artikel 4.1 i samma direktiv föreskrivs dessutom att frågan huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt ska bedömas med beaktande av vilken typ av varor eller tjänster som avtalet avser och med hänsyn tagen, vid tiden för avtalets ingående, till alla omständigheter i samband med att avtalet ingicks samt till alla övriga villkor i avtalet eller något annat avtal som det är beroende av (dom av den 9 november 2023, Všeobecná úverová banka, C-598/21, EU:C:2023:845, punkt 79).

24 I punkt 66 i domen av den 26 januari 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), som inte rörde ett personligt låneavtal utan ett avtal om hypotekslån med lång löptid, konstaterade domstolen i allt väsentligt att, för att avgöra huruvida ett avtalsvillkor medför en betydande obalans till nackdel för konsumenten, i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 93/13, så ska den nationella domstolen, bland annat, pröva huruvida näringsidkarens möjlighet att kräva återbetalning av hela lånet uppkommer på grund av att konsumenten har underlåtit att uppfylla en skyldighet som är av grundläggande betydelse i det aktuella avtalsförhållandet, huruvida denna möjlighet föreskrivs för det fall en sådan underlåtenhet anses tillräckligt allvarlig med hänsyn till lånets löptid och belopp, huruvida nämnda möjlighet strider mot tillämpliga rättsregler på området i avsaknad av särskilda avtalsbestämmelser och huruvida nationell rätt ger konsumenten lämpliga och effektiva medel, för att, när vederbörande är underkastad ett sådant avtalsvillkor, kunna avhjälpa följderna av att lånet på detta sätt förfaller till betalning.

25 I punkt 35 i domen av den 8 december 2022, Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest (C-600/21, EU:C:2022:970), preciserade domstolen att dessa kriterier inte ska uppfattas som kumulativa eller alternativa. De ska i stället förstås så, att de utgör en del av alla omständigheter i samband med att det aktuella avtalet ingicks som den nationella domstolen ska pröva vid sin bedömning av huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt, i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 93/13.

26 I förevarande fall omfattar den spanska lagstiftningen, så som den hänskjutande domstolen har påpekat, inte avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning i personliga låneavtal, till skillnad från avtal om hypotekslån. I det omtvistade villkoret i de låneavtal som är aktuella i det nationella målet föreskrivs emellertid ett sätt för konsumenten att undvika att lånet förfaller till förtida betalning eller att avhjälpa följderna därav, genom att betala de utestående lånebeloppen inom en månad efter anmodan från banken, i likhet med vad som föreskrivs i denna lagstiftning om hypotekslån.

27 I enlighet med den rättspraxis som det erinrats om i punkterna 24 och 25 ovan ankommer det på den nationella domstolen att avgöra huruvida ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning medför en betydande obalans till nackdel för konsumenten, i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 93/13, mot bakgrund av olika kriterier, däribland att det finns lämpliga och effektiva möjligheter för konsumenten att undvika att detta villkor tillämpas eller att avhjälpa följderna därav. Den omständigheten att de medel som gör det möjligt att uppnå ett sådant resultat föreskrivs i själva avtalsvillkoret om uppsägning till förtida betalning och inte i en bestämmelse i nationell rätt som är specifikt tillämplig på de i det nationella målet aktuella avtalen saknar betydelse och kan under alla omständigheter inte göra detta avtalsvillkor oskäligt i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 93/13.

28 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första tolkningsfrågan besvaras på följande sätt. Artikel 3.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att det vid bedömningen av huruvida ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning i ett personligt låneavtal är oskäligt kan tas hänsyn till att detta villkor gör det möjligt för konsumenten att undvika att lånet förfaller till förtida betalning eller att avhjälpa följderna därav, utan att denna möjlighet behöver vara föreskriven i en bestämmelse i nationell rätt som är specifikt tillämplig på personliga låneavtal.

Den andra frågan

29 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att en i avtalet stadgad möjlighet för konsumenten att betala de utestående lånebeloppen inom en frist på en månad, räknat från tidpunkten för anmodan från banken, utgör ett lämpligt och effektivt medel som gör det möjligt för konsumenten att undvika tillämpningen av avtalsvillkoret om uppsägning till förtida betalning i det personliga låneavtalet eller att avhjälpa följderna därav.

30 Det ska härvid erinras om att EU-domstolens behörighet på området enligt fast rättspraxis omfattar tolkningen av begreppet ”oskäligt avtalsvillkor” i artikel 3.1 i direktivet och i bilagan till detta direktiv samt de kriterier som den nationella domstolen får eller ska tillämpa när den prövar ett avtalsvillkor mot bestämmelserna i direktivet, varvid det ankommer på den domstolen att, med beaktande av dessa kriterier, mot bakgrund av de specifika omständigheterna i det aktuella fallet ta ställning till hur ett visst avtalsvillkor konkret ska kvalificeras (dom av den 8 december 2022, Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest, C-600/21, EU:C:2022:970, punkt 38 och där angiven rättspraxis).

31 Vad beträffar det omtvistade avtalsvillkoret om uppsägning till förtida betalning av det personliga låneavtalet i fall av utebliven betalning, gör EU-domstolen följande bedömning. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att bland annat undersöka huruvida näringsidkarens möjlighet att kräva återbetalning av hela lånet uppkommer på grund av att konsumenten har underlåtit att uppfylla en skyldighet som är av grundläggande betydelse i det aktuella avtalsförhållandet, huruvida denna möjlighet föreskrivs för de fall avtalsbrottet anses tillräckligt grovt i förhållande till lånets längd och lånebeloppet, huruvida nämnda möjlighet strider mot tillämpliga rättsregler på området och huruvida nationell rätt eller ett avtalsvillkor ger konsumenten lämpliga och effektiva medel som gör det möjligt för vederbörande att undvika att ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning tillämpas eller att avhjälpa följderna därav (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 januari 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punkt 66).

32 I punkterna 47 och 48 i domen av den 25 januari 2024, Caixabank (Preskription för återbetalning av hypoteksavgifter) (C-810/21–C-813/21, EU:C:2024:81), slog domstolen fast följande gällande en preskriptionsfrist. För att en preskriptionsfrist ska anses vara förenlig med effektivitetsprincipen måste den materiellt sett vara tillräcklig för att konsumenten ska kunna förbereda och väcka en effektiv domstolstalan för att göra gällande sina rättigheter enligt direktiv 93/13. Dessutom måste konsumenten ha haft möjlighet att få kännedom om sina rättigheter innan en sådan frist börjar löpa eller löper ut.

33 I förevarande fall framgår det av respektive begäran om förhandsavgörande att den skyldighet som de berörda konsumenterna inte har fullgjort, det vill säga att månatligen betala av lånet, är av väsentlig betydelse i det aktuella avtalsförhållandet och är tillräckligt allvarlig med hänsyn till lånets löptid och belopp. Den hänskjutande domstolens frågor är begränsade till bedömningen av huruvida den frist på en månad som dessa konsumenter har getts är lämplig och effektiv för att undvika tillämpning av avtalsvillkoret om omedelbar återbetalning av de utestående lånebeloppen eller för att avhjälpa följderna därav.

34 Enligt den hänskjutande domstolen motsvarar detta avtalsvillkor en bestämmelse i nationell rätt som är tillämplig på låneavtal för vilka säkerhet ställts genom panträtt i bostadsfastigheter eller genom hypotek som avser förvärv av en sådan fastighet. Avtalsvillkoret syftar således till att skapa en balans i samtliga rättigheter och skyldigheter för parterna i denna typ av avtal. I denna bestämmelse, det vill säga artikel 24.1 i lag 5/2019, föreskrivs att uppsägning till förtida betalning endast får ske om långivaren har beviljat låntagaren en frist på minst en månad för att avhjälpa den konstaterade betalningsunderlåtenheten.

35 Vid bedömningen av huruvida det medel som erbjuds konsumenten för att undvika att lånet förfaller till förtida betalning eller för att avhjälpa följderna därav är lämpligt och effektivt, kan den hänskjutande domstolen, inom ramen för sin helhetsbedömning av huruvida det föreligger en sådan betydande obalans till nackdel för konsumenten som ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning kan skapa, lämpligen beakta bland annat den omständigheten att betalningsfristen materiellt sett är tillräcklig för att konsumenten ska kunna genomföra den begärda betalningen. Härvid är förekomsten av bestämmelser i den nationella lagstiftningen i vilka det föreskrivs en sådan frist till förmån för låntagaren inom ramen för liknande avtalsförhållanden särskilt relevant.

36 Mot bakgrund av det ovan anförda är det tänkbart att en nationell domstol kan komma att anse att en frist på en månad, som konsumenten ges i ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning, för att betala det utestående lånebeloppet, räknat från tidpunkten för en anmodan från långivaren, utgör ett lämpligt och effektivt medel som gör det möjligt för konsumenten att undvika att detta villkor tillämpas eller att avhjälpa följderna därav.

37 Den andra tolkningsfrågan ska således besvaras på följande sätt. Artikel 3.1 i direktiv 93/13 ska tolkas på så sätt att det, vid bedömningen av huruvida ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning i ett låneavtal är oskäligt, ankommer på den nationella domstolen att pröva huruvida de medel som gör det möjligt för konsumenten att undvika att lånet förfaller till förtida betalning eller att avhjälpa följderna därav är lämpliga och effektiva, med beaktande bland annat av huruvida den frist som erbjuds konsumenten materiellt sett är tillräcklig för att genomföra den begärda betalningen av utestående lånebelopp. Härvid är förekomsten av bestämmelser i den nationella lagstiftningen i vilka det föreskrivs en sådan frist till förmån för låntagaren inom ramen för liknande avtalsförhållanden särskilt relevant.

Rättegångskostnader

38 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (åttonde avdelningen) följande:

1) **Artikel 3.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal,**

   ska tolkas så,

   att det vid bedömningen av huruvida ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning i ett personligt låneavtal är oskäligt kan tas hänsyn till att detta villkor gör det möjligt för konsumenten att undvika att lånet förfaller till förtida betalning eller att avhjälpa följderna därav, utan att denna möjlighet behöver vara föreskriven i en bestämmelse i nationell rätt som är specifikt tillämplig på personliga låneavtal.

2) **Artikel 3.1 i direktiv 93/13**

   ska tolkas på följande sätt:

   Vid bedömningen av huruvida ett avtalsvillkor om uppsägning till förtida betalning i ett låneavtal är oskäligt, ankommer det på den nationella domstolen att pröva huruvida de medel som gör det möjligt för konsumenten att undvika att lånet förfaller till förtida betalning eller att avhjälpa följderna därav är lämpliga och effektiva, med beaktande bland annat av huruvida den frist som erbjuds konsumenten materiellt sett är tillräcklig för att genomföra den begärda betalningen av utestående lånebelopp. Härvid är förekomsten av bestämmelser i den nationella lagstiftningen i vilka det föreskrivs en sådan frist till förmån för låntagaren inom ramen för liknande avtalsförhållanden särskilt relevant.

Underskrifter